

LİF BİTKİLERİ

Standardizasyon

Pamuk standardizasyonu, biri elyafın derecesine gideri karakterine göre olmak üzere iki şekilde yapılır. Derecesine göre yapılan sınıflamada, lifin rengi, içerdiği yabancı madde ve hazırlama durumu dikkate alınır. Karakterine göre sınıflamada ise lifin karakteri dikkate alınır (Elyaf uzunluğu, micronaeri, mukavemeti, elastikiyeti vb.).

Türkiye'de standardizasyon derece usulüne göre yapılır. Bu da Türkiye kendine özgü ulusal hatta bölgesel standartları vardır. Orta Elyaf pamuğun rollergin çırçırda işlenen "Beyaz", "Benekli" ve "Sarı Lekeli" sınıfları bölgesel düzeyde, diğer pamuklar ulusal düzeyde standardı bulunmaktadır. Türkiye'de pamukların derece (grade) bakımından sınıf ve tiplere ayrılarak tasnif edilmesi, adlandırılması, bunların elyaf uzunluğu (stapel) ve karakter özellikleri bakımından tasnifi, tasnifte esas alınacak değerler ve bunların ne şekilde adlandırılacağını tespiti Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir.

a)Renk

Renk Deęişiklięi Nedenleri

- 1.Hastalık ve haşere tahribatı, yeşil elmanın hastalık ve haşere nedeni ile delinmesi veya çürümesi,
- 2.Pembe kurt, dikenli kurt'un elmalara nüfuz etmesi, beyazsinek ve bazı emici böceklerin dışkı ve ifrazatları (fumajin) renk değişikliğine yol açar.
- 3.Yağış, çığ, don, rüzgârlar,
- 4.Hasat, kütlünün dalda iyice kurumadan toplanması,
- 5.İşçinin toplama pratiğinin yetersiz olması (yabancı madde, toprak vs.)
- 6.Pamuk tohumunun dejenere olması (devetüyü renk)
- 7.Defoliant yaprak dökücü kullanılması.
- 8.Çevresel Etkiler (egzoz gazı, fabrika atıkları)

b)Yabancı madde (Yalnız pamuk bitkisine ait yaprak, kabuk parçaları, çiçek veya sap kırıntılarıyla tozlardır.)

Ektili Faktörler:

- 1.Makine veya el ile pamuk toplamak,
- 2.Çeşit,
- 3.Hastalık ve haşere tahribatı,
- 4.Yağış ve rüzgârlar,
- 5.Yetişme şartları, sulu, kuru,
- 6.Hasat devresinde yaprakların yeşil veya kurumuş olması,
- 7.İşçinin toplama pratiği,
- 8.Atmosferik olaylar, havanın nispi rutubeti ve çiğ,
- 9.Defoliant yaprak dökücü kullanılması,
- 10.Çiğ düşen yerlerde sabahın erken saatlerinde toplanmaya başlanması

c) Hazırlanma durumu (Pamuğun iyi veya fena çırçırlanmış olup olmadığı-Nep, nap, mot gibi düğümcükler, ondülasyon ve sicimlime, çekirdek eziği ve kırığı-).

Düğümcük (Nep): Elyafta meydana gelen düğümcüklerdir. Pamuk lifinde nep, nap ve mote olmak üzere üç farklı şekilde bulunurlar. Olgunlaşmamış liflerde veya elyafın hatalı işlenmesiyle (depolama, çırçırılama vb.) oluşurlar.

Etki Eden Faktörler:

1. Pamuğun Rutubetli olması,
2. İşlenen pamuğun hastalıklı (beyazsinek gibi) ya da olgunlaşmamış olması.
3. Çırçır makinalarının ayarsız ya da bakımsız olması,
4. Makina yağlarının çırçırılan pamuklara karışması.

d) Rutubet

Rutubet kontrolde tip belirlemek için yapılan bir işlem değildir. Denetim esnasında Pamukların Kontrolüne Dair Tüzüğü'nün 15 inci maddesi gereğince rutubet de kontrol edilir. Bu maddeye göre pamuğun rutubeti %8,5 den fazla olamaz.

Rutubetin tespiti için:

1. Numune avuç içinde sıkılır, avuç açıldığında, normal rutubetli kütlü sünger gibi kabarır. Çok kuru pamuklar çok kabarır.
2. Numune veya depo içine el sokulur rutubetli kütlüde serinlik hissedilir. Kızılmış kütlülerde sıcaklık hissedilir, renk sararır, ileri safhalarda ihtimar kokusu duyulur.
3. Çiğit diş veya parmakla kırılır, kuru kütlüde çiğit leblebi gibi ses çıkarır, rutubetlide ses duyulmaz.
4. Teksometre veya etüv cihazında % rutubet tayin edilir. (Rutubet derecesinin tayininde kullanılacak metot, Dış Ticaret Müsteşarlığınca tespit ve ilan olunur.

Türk pamuk standartları

Kısa Elyaf (Yerli) Pamuk ve Tip Şeması:

Gossypium herbaceum L., *Gossypium arboreum* L. türüne giren pamuklar olup, elyaf uzunlukları 19,05 mm'den kısadır.

Kısa lifli pamukların sınıf ve tipleri:

Grubu	Çırcırlama	Tip numune	Sınıfı	Tipi
Yerli	Rollergin- sawgin	Türkiye	-	Yerli 1
Yerli	Rollergin- sawgin	Türkiye	-	Yerli 2
Yerli	Rollergin- sawgin	Türkiye	-	Yerli 3

Çizelge 20: Kısa lifli pamukların sınıf ve tipleri

Gossypium barbadence L. türüne giren pamuklar olup, elyaf uzunlukları 30,48 mm ve daha uzundur

Uzun lifli pamukların sınıf ve tipleri:

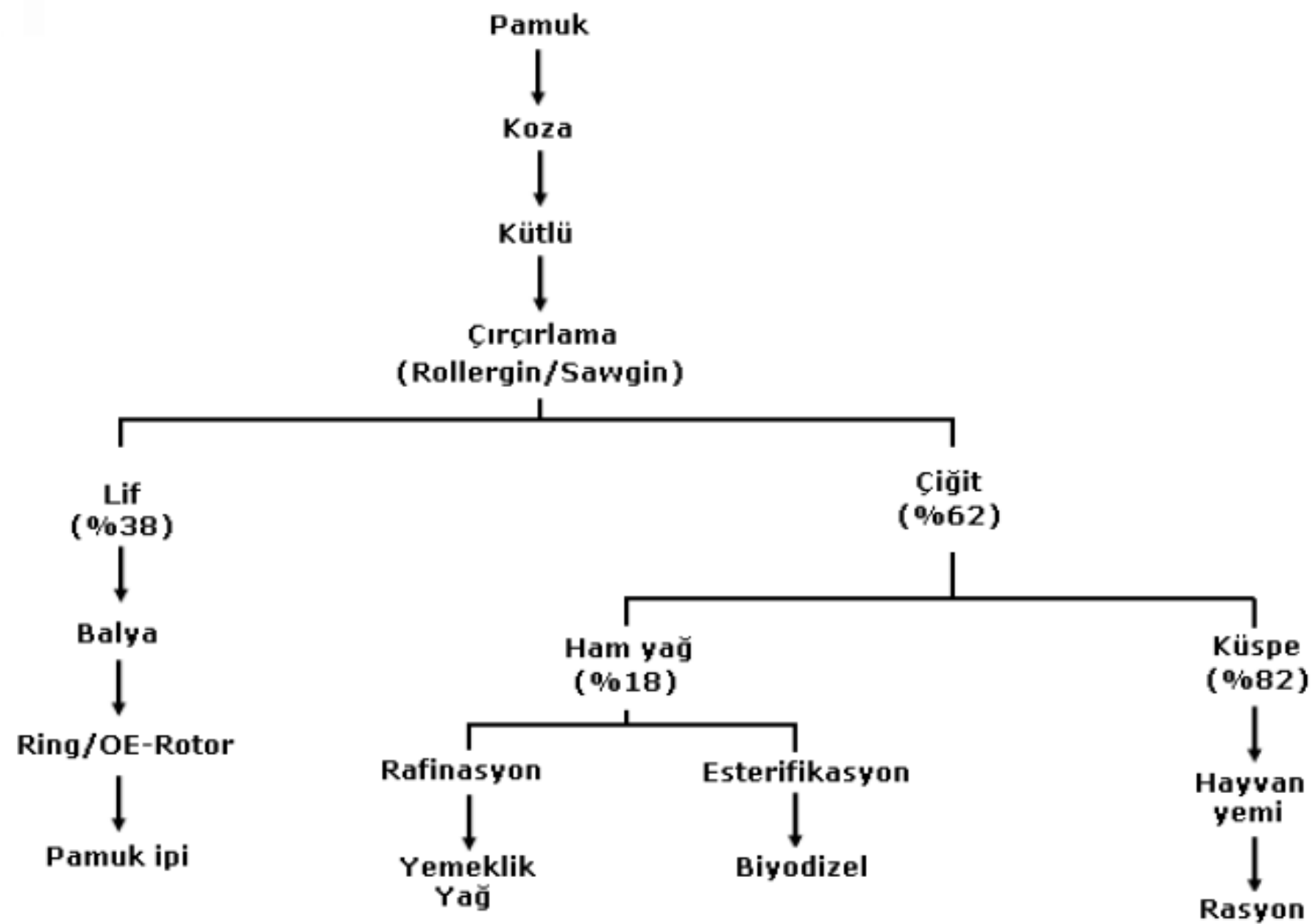
Grubu	Çırcırlama	Tip numune	Sınıfı	Tipi
Uzun lif	Rollergin sawgin	Türkiye	-	(Çeşit ismi.) -1
Uzun lif	Rollergin sawgin	Türkiye	-	(Çeşit ismi.)-2
Uzun lif	Rollergin sawgin	Türkiye	-	(Çeşit ismi.)-3
Uzun lif	Rollergin sawgin	Türkiye	-	(Çeşit ismi.)-4

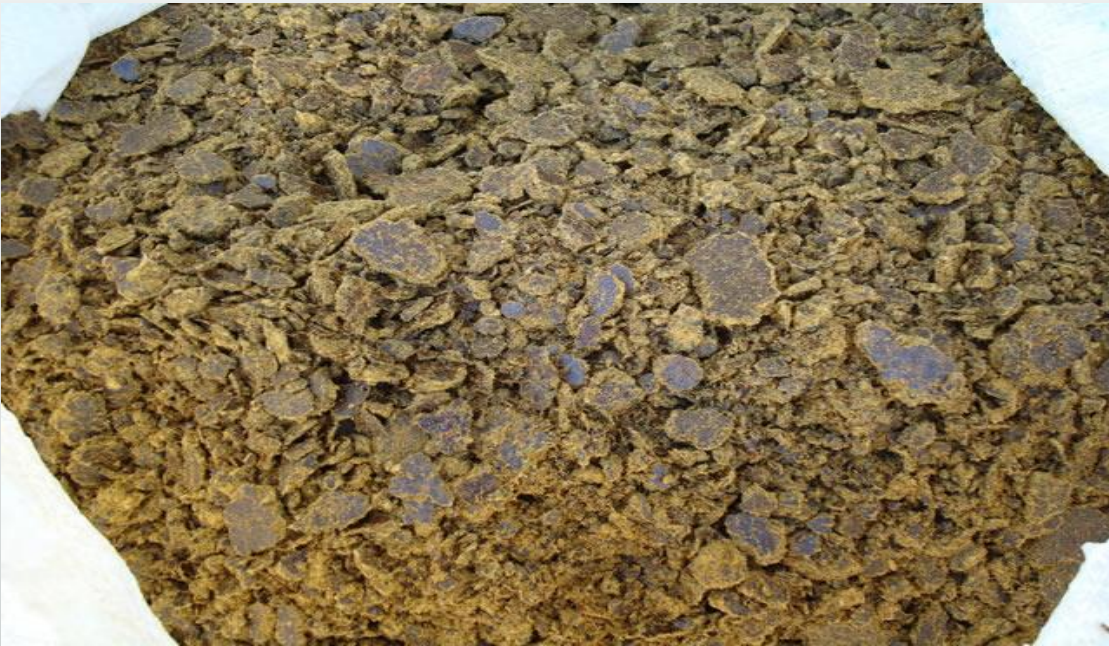
Çizelge 21: Uzun lifli pamukların sınıf ve tipleri

**Pamuk üretiminde karşılaşılan sorunlar,
aşağıda sıralanmıştır;**

- Çeşit Seçimi ve Tohumluk,**
- Yetiştirme Tekniği,**
- Hasat,**
- Liflerin Kirlenmesi ve Yabancı Madde,**
- Üretim Maliyeti,**
- Standardizasyon,**
- Finansman, Pazarlama ve Destekleme Sistemi.**

•KAYNAKÇA

- MERT, M., 2007. Pamuk Tarımının Temelleri TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Teknik Yayınlar Dizisi No: 7 283 s. Hatay.
- OĞLAKÇI, M., 2012., Pamuk Bitkisel Yapısı, Yetiştirilmesi, Islahı ve Lif Teknolojisi, Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- ANONİM, 1995. Zirai Mücadele Teknik Talimatları, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü. Cilt -2, Ankara.
- MERT, M., 2009. Lif Bitkileri Nobel Yayınevi, Yayın No: 1446, 239 s., Ankara.
- ÖZÜDOĞRU, T., 2014. 2013/2014 Pamuk Durum Tahmini, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Ankara.
- ANONİM, 2011, Tarla Bitkileri, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Yayın No: 1588, Ankara.
- ANONİM, 2014, Web Sitesi: <http://www.nazillipamuk.gov.tr>
- ANONİM, 2014, Web Sitesi: <http://kadirbolukbasi.wordpress.com>